

ინოვაციური საბანკო პროდუქტების განვითარების თეორიული ასპექტები თანამედროვე ეტაპზე Theoretical aspects of the development of innovative banking products at the modern stage

ანა ტატიშვილი - საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის დოქტორანტი
tatishvili@gtu.ge

გიორგი ცაავა - საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი, ე.მ.დ.
Tsaavagiorgi11@gtu.ge
Ana Tatishvili - PhD student, Georgian Technical University
tatishvili@gtu.ge

George Tsaava - PhD in Economics, Professor, Georgian Technical University
Tsaavagiorgi11@gtu.ge

რეზიუმე: გამოკვლეულია საბანკო სფეროში ინოვაციური პროდუქტების დანერგვის პროცესები, რამდენადაც საბანკო სისტემის განვითარების თანამედროვე ეტაპი ბაზრის ფინანსური პროდუქტებისა და მომსახურეობის გაჯერების მაღალი დონით და. როგორც შედეგი, საკრედიტო ორგანიზაციებს შორის ინტენსიური კონკურენციით ხასიათდება. ასეთ პირობებში არსებით უპირატესობას ღებულობენ ის საკრედიტო ორგანიზაციები, რომლებიც შემძლები არიან შეიმუშაონ და დანერგონ ახალი ტექნოლოგიები, მოდერნიზირება განახორციელონ თავიანთი პროდუქტიული რიგისობის, ანუ განახორციელონ ინოვაციური პროცესი. საბანკო საქმიანობის ერთ-ერთ ძირითად ფაქტორს მუდმივი სიახლედანერგვის პოლიტიკა წარმოადგენს. გამოკვლეულია ახალი საბანკო პროდუქტების შექმნისა და ინოვაციური მომსახურეობის დანერგვის შესაძლებლობები. შემუშავებულია ბაზარზე ინოვაციური საბანკო პროდუქტების შექმნისა და დანერგვის ალგორითმი, რომელიც საბანკო ინჟინერინგის პრინციპებზეა დაფუძნებული. თანამედროვე პირობებში ქვეყანაში ბანკები წარმატებულად ნერგავენ ინტერნეტბანკინგს, მობილურ ბანკინგს, უმავთული ტექნოლოგიებს, ვიდეობანკინგს, საბანკო ბარათებს. უახლოეს ათწლეულში განვითარებული ქვეყნები ეკონომიკური სისტემების ახალი ტექნოლოგიური სისტემების ფორმირებაზე გადავლენ, რომლებიც ბიოტექნოლოგიების, ინფორმატიკისა და ნანოტექნოლოგიების სფეროში უახლესი მიღწევების გამოყენებაზე იქნება დაფუძნებული.

საკვანძო სიტყვები: ინოვაციები, ინოვაციური ინვესტიციები, საბანკო საქმე, საკრედიტო ორგანიზაციები, საბანკო პროდუქტი, საბანკო ინოვაცია, გლობალიზაცია, კონკურენტუნარიანობა და საქმიანობის ეფექტიანობა.

Abstract. The authors study the processes of implementing innovative products in the banking sector, because the current stage of development of the banking system is characterized by high level of market saturation with financial products and services and the resulting intense competition between credit institutions. In such circumstances a significant advantage is given to those credit institutions that are able to develop and introduce new technologies and to update their product range, i.e. to carry out the innovation process. One of the key factors for successful banking business is the policy of constant innovations.

Are developing an algorithm for creating and introducing innovative banking products to the market on the basis of principles of banking engineering. At present banks are success-fully implementing internet banking, mobile banking, warless technologies, video banking and banking cards.

To systems the global competition banks have to focus solely on cutting-stage products and technologies. In the next decade developed countries will move to creating new technological basis of

economic systems based on the later active mats in the field of biotechnology, informatics and nanotechnology.

Keywords: innovations, innovation investment, banking, credit organizations, banking product, bank innovation, globalization, competitiveness and performance efficiency.

ქვეყნის საბანკო სისტემის განვითარების თანამედროვე ეტაპი ბაზრის ფინანსური პროდუქტებითა და მომსახურებით გაჯერების მაღალი დონით და, როგორც შედეგი საკრედიტო ორგანიზაციებს შორის ინტენსიური კონკურენციით ხასიათდება. ასეთ პირობებში არსებულ კონკურენტულ უპირატესობას ღებულობენ ის საკრედიტო ორგანიზაციები, რომლებიც ახალი ტექნოლოგიების შემუშავებისა და დანერგვის, რიგისობის მოდერნიზაციის განხორციელების, კლიენტების მომსახურების ალტერნატიული არხების შემუშავების, ანუ ინოვაციური პროცესის განხორციელების შემძლეები არიან.

დღეისათვის ქვეყნის საბანკო მომსახურების ბაზარი მზარდი კონკურენტუნარიანობით ხასიათდება. კომერციული ბანკები მეტი მოგების მომტანი კლიენტების, სხვადასხვა სახეობის საკრედიტო პროდუქტების შეთავაზებით, ერთმანეთისაგან გადაბირებისაკენ მიისწრაფიან. ასეთ სიტუაციაში კლიენტების მომსახურების ტექნოლოგიები უნდა იქნას გარდაქმნილი და უფრო სრულყოფილი.

მსოფლიო ფინანსურმა კრიზისმა, რომელიც ქვეყნის საბანკო სისტემის ეფექტიანობის რეალურ სტრეს-ტესტს წარმოადგენს, მისი სუსტი ადგილების გამოვლენის შესაძლებლობა მოგვცა და დაკრედიტების ბარის ლანდშაფტი არსებითად შეცვალა იმ ბანკების სასარგებლოდ, რომლებიც თავიანთ საკრედიტო პოლიტიკაში კლიენტებთან ურთიერთსარგებლიანობის პარტნიორობის ბაზაზე კლიენტორიენ-ტირებულობის პრინციპებს თანმიმდევრულად ემხრობიან.

მკვლევარების უმეტესობა, რომლებიც ახალი საკრედიტო პროდუქტების შემუშავების პრობლემას განიხილავენ, ჩვენი მოსაზრებით, მიიჩნევენ რა ასეთის სახით ბანკის მოგების უბრალოდ გადიდებას, სტრატეგიულ მიზნებზე ყურადღებას მთლიანობაში არაკანონზომიერად აქცენტირებენ. თანამედროვე კრიზისშემდგომ პირობებში ბანკებისათვის უფრო მნიშვნელოვანს მაინც მოგების (შემოსავლის) მაქსიმუმის მიღება კი არა, არამედ პროცენტული მოგებისა და საკრედიტო რისკის გონივრული შეზღუდვის ხარჯზე საიმედოობის ამაღლება წარმოადგენს.

საკრედიტო პორტფელის ახალი საკრედიტო პროდუქტების შემუშავებისა და გამოტანის ხარჯზე დივერსიფიკაცია ასევე სხვა მიზანს ითვალისწინებს, ვიდრე დაკრედიტების შემოსავლიანობის გადიდება, უფრო კონკრეტულად კი: ბანკის საბაზრო ზეგავლენის გადიდება მისი მდგრადობისა და „კლიენტორიენტირებულობის“ ამაღლების ხარჯზე (4).

ეკონომიკის განვითარება ყოველთვის ახალი ტექნოლოგიების დანერგვის საფუძველზე ხორციელდებოდა, მაგრამ ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში აღნიშნული პროცესი მეტად ნელა მიმდინარეობდა. თანამედროვე ტექნოლოგიური რევოლუციის პირობებში და, განსაკუთრებით, თვით ბოლო პერიოდში, როდესაც ქვეყნის განვითარება ინდუსტრიაშემდგომ საზოგადოებისაკენ გადადიან, ეკონომიკურმა განვითარებამ ხარისხობრივად ახალი ხასიათი შეიძინა.

მისი განმსაზღვრელი თვისებები წარმოდგენილია შემდეგით:

- უპირველეს ყოვლისა, ინოვაციური პროცესის როგორც ინოვაციების შექმნის, გავრცელებისა და გამოყენების პროცესის ხარისხობრივი, რაოდენობრივი და სტრუქტურული ცვლილებების ცენტრში გათვალისწინება;

- მეორეს მხრივ, ინოვაციური პროცესის მუდმივად მოქმედ ფაქტორში გარდაქმნა;

- მესამე, ცვლილებების სიჩქარე უპრეცედენტოდ მაღალია (2, 3).

ქვეყნის ეკონომიკის განვითარების სტრატეგიული მიზნის სახით მთავრობის მიერ განსაზღვრულია მათ საფუძველზე შექმნილი ინოვაციური ტექნოლოგიებისა და პროდუქტების ყოველმხრივი და ფართე დანერგვა. აღნიშნული მთლიანი ზომიერებით ეკონომიკური თვალსაზრისით ყველაზე უფრო განვითარებული სახელწიფოების თანამედროვე განვითარების ტენდენციებს შეესაბამება. ინოვაციები ეკონომიკის ყველა სფეროებში, მათ შორის საბანკო საქმეშიც თანამედროვე განვითარების არსად გარდაიქმნა. აღნიშნული პროცესი არსებითი სახით შეეხო საბანკო სფეროს და როგორც ინოვაციების დანართის (ობიექტის) სფერო, და როგორც მთლიანად ეკონომიკაში მათი დანერგვის ხელშემწყობი ფაქტორი. „ინოვაციის“ ცნება შეიძლება ფართე და ვიწრო განსაზღვრით იქნას განხილული. ფართო განსაზღვრით საბანკო ინოვაცია ბანკის ფუნქციონირების ყველა სიახლეებისადმი და ყველა სფეროებში არის გამოყენებადი. მოცემული კვლევის ინტერესების სფეროში ინოვაციური საბანკო საქმიანობა ვიწრო განსაზღვრაში არის ჩადებული, რომელიც თვისთავად კომუნიკაციურ და ინტერნეტ-ტექნოლოგიებზე დაფუძნებულ საბანკო ოპერაციებისა და გარიგებების განხორციელებას წარმოადგენს. ყველაზე უფრო გავრცელებულ დღევანდელი დღისათვის ინოვაციური საბანკო პროდუქტები, რომლებიც საკომუნიკაციო და ინტერნეტ-ტექნოლოგიებიების გამოყენების შედეგს წარმოადგენენ, დისტანციურ საბანკო მომსახურებას (დსმ) მიეკუთვნებიან .

ამრიგად, **ინოვაციური საბანკო საქმიანობის განვითარების საკითხების, კერძოდ, ინოვაციური საბანკო პროდუქტების მეცნიერული კვლევა, ბანკების საქმიანობის კონკურენტუნარიანობისა და ხარისხის ამაღლების, საბანკო**

მომსახურების მიღწევადობისა და ხარისხის უზრუნველყოფის მიზნით, ობიექტურად აუცილებელს და **აქტუალურს წარმოადგენს.**

ინოვაციები - თავისთავად წარმოებაში ან მომსახურების სფეროში მეცნიერული კვლევების, გამოგონებებისა და აღმოჩენის შედეგების მომცველი ობიექტების, ტექნოლოგიების, პროდუქტების ფორმით სიახლეების დანერგვას წარმოადგენს, რომლებიც თავიანთი ანალოგებიდან (ან არ გააჩნიათ ანალოგები) ხარისხობრივად განსხვავდებიან. ამასთან ინოვაციური პროდუქტი არის ახალი სამომხმარებლო ღირებულებების შექმნის პროცესის შედეგი. საქონელის (პროდუქტის) სამომხმარებლო თვისებების სიახლე ინოვაციის განმსაზღვრელ ნიშანთვისებას წარმოადგენს.

საბანკო პროდუქტი - თავისთავად თანმიმდევრული ბიზნეს-ტრანზაქციების (ოპერაციების) შედარებით დახურულ (პაკეტურ) ციკლს წარმოადგენს, რომელთა არსი კლიენტისათვის წინასწარ განსაზღვრული (სტრუქტურირებული) მომსახურების ჯგუფის მიწოდებაში მდგომარეობს, რაც დროში დაიყვანება თანმიმდევრობამდე: წარმოება - გაყიდვა - მოხმარება (4).

ახალი საბანკო პროდუქტი - არის საბანკო პროდუქტის კომბინირებული ან არატრადიციული ფორმა, რომელიც ბაზროს მოთხოვნების მარკეტინგული კვლევების საფუძველზეა შექმნილი.

ახალი საბანკო პროდუქტების შექმნის და ინოვაციური მომსახურების დანერგვის საფუძველში ჩადებულია შემდეგი თეორიულ-მეთოდოლოგიური წინაპირობები:

- ფორმირდება ეკონომიკის ინოვაციური განვითარების ახალი პატადიგმა;

- საბანკო ოპერაციები ინოვაციების სერთო ნაკადის ნაწილს წარმოადგენენ, რომლებიც თანამედროვე ეკონომიკისათვის ტიპიურები გახდნენ;

- საბანკო ინოვაციები დაიყოფა პროდუქტიულებად და ტექნოლოგიურებად; პროდუქტიული სტრატეგიის ბირთვს მიმდინარე ანგარიში/სადებუტო ბარათი წარმოადგენს;

- ინფორმაციული ტექნოლოგიები საბანკო ბიზნესის საყოველთაო გარემოდ გადაიქცა;

- კლიენტების დისტანციური საბანკო მომსახურება ინტერნეტ-ტექნოლოგიების საფუძველზე, ყოველგვარი ექვსის გარეშე, საბანკო მომსახურების ერთ-ერთ ძირითად ფორმად უნდა იქცეს.

სიციალურ-ეკონომიკური მნიშვნელობის თვალსაზრისიდან არსებობს საკრედიტო პროდუქტების განვითარების შემდეგი მიზნები:

- ბანკის მოგების მაქსიმიზაცია;

- ბანკის აქტივების ლიკვიდობის უზრუნველყოფა;

- მოთხოვნილებების დაკმაყოფილების ხარისხის მაქსიმიზაცია;
- კლიენტის ბიზნესის დაფინანსებისათვის გადაწყვეტადი ამოცანების ხარისხისა და რაოდენობის მაქსიმიზაცია (4).

საკრედიტო ორგანიზაციების საბანკო მომსახურების ბაზარზე საქმიანობა საბანკო პროდუქტებზე მათი განხორციელების ტრადიციულ და ინოვაციურ ჩარჩოებში მოთხოვნისა და მიწოდების გაფართოებას უზრუნველყოფს.

თანამედროვე გაგებით **ახალი საბანკო მომსახურება** - არის ბანკის კოლექტივის საქმიანობის შედეგი კლიენტისათვის მოგების მიღებაში დახმარების განხორციელებასთან ან ხელშეწყობასთან მიმართებაში, რომელიც საკმაოდ ხანგრძლივი დროის პერიოდის განმავლობაში ძირითადი საოპერაციო და დამატებითი საკომისიო სუფთა შემოსავლის მოტანის შემძლეა.

ბოლო ათწლეულები კომპიუტერული ტექნოლოგიების, საკრედიტო ბარათების და ფულად-საკრედიტო ბაზრის მნიშვნელოვანი ინოვაციების დანერგვის პერიოდი იყო. მათ რიცხვშია საბანკო რისკების ხეჯირების ინსტრუმენტები, საკრედიტო დერივატები, ინტერნეტი, სმარტ-ბარათები.

ეკონომიკური სისტემებისათვის „ინოვაციის“ ტერმინის არსის შესწავლით და არსებული სხვადასხვა თვალსაზრისების გაანალიზებით, ჩამოყალიბებულია საბანკო ინოვაციის ავტორისეული გაგება იმ ცვლილებების გათვალისწინებით, რომლებიც საბანკო ბიზნესში იქნა განხორციელებული. **საბანკო ინოვაციები** - არის კლიენტებამდე დაყვანილი და მათ მიერ მიღებული ახალი ან კარდინალურად შეცვლილი საბანკო პროდუქტები, ახალი საბანკო მომსახურებები და თანამედროვე ინფოკომუნიკაციური ტექნოლოგიების გამოყენების საფუძველზე მიწოდებული უფრო ხარისხობრივი ნის მომსახურებები, საბანკო პროცესში დანერგილი ორგანიზაციული და ინფორმაციული ტექნოლოგიები, რომლებიც ბანკს ეკონომიკური ან სოციალური ეფექტის პირდაპირ ან გაშუალდებულად მიღების შესაძლებლობას აძლევს (3).

საბანკო სფეროში ინოვაციები შეიძლება დახასიათებული იქნას როგორც ბანკის ინოვაციური საქმიანობის შედეგი, პრინციპიალურად ახალი საბანკო პროდუქტებისა და მომსახურების ერთობლიობა. **საბანკო ინოვაციები** - არის ახალი ტექნოლოგიების სფეროში ბანკის საქმიანობის მიზნებისა და შედეგის შესახებ სინთეტიკური ცნება, რომლებიც კლიენტებისათვის მოგების მიღებაში ხელშემწყობი სიახლეების დანერგვის მეშვეობით სარესურსო პოტენციალის ფორმირებისა და განთავსების კეთილსასურველი პირობების შექმნის პროცესში დამატებითი შემოსავლების მიღებაზე არის მიმართული.

კომერციული ბანკებისათვის საბანკო ინოვაციების შემუშავება და დანერგვა უკვე მათ საქმიანობაში ჩვეულებრივ სახეობად იქცა, რომელშიც შეიძლება გამოიყოს ოთხი ძირითადი ეტაპი:

- პირველი ეტაპი - არის ინფორმაციების შეკრება და დამუშავება ბაზრის მდგომარეობის შესახებ, მონაცემების ანალიზი ახალ საბანკო პროდუქტებში და მომსახურებაში პოტენციალური მოთხოვნილებების შესახებ;

- მეორე ეტაპი - არის საბანკო მომსახურების ბაზარზე ახალი პროდუქტისა და ტექნოლოგიის დანერგვის კონცეფციის, საკრედიტო ორგანიზაციის საინოვაციო სტრატეგიის შემუშავება (დოკუმენტების მომზადება, საბანკო ოპერაციების ტექნოლოგიების შემუშავება, თანამშრომლების სწავლება, საბაზრო გარემოში პროდუქტის - მომსახურების დანერგვის ხერხების განსაზღვრა, კლიენტებს შორის პროდუქტის ხარისხის გამოცდა);

- მესამე ეტაპი - არის ინოვაციური პროდუქტის - მომსახურების გავრცობასთან მიმართებაში ორგანიზაცია, მისი გაყიდვა კლიენტებზე. მოცემულ ეტაპზე წარმატების საკვანძო ფაქტორებს წარმოადგენენ: ფასწარმოქმნის პოლიტიკის სწორი არჩევა, საქონელბრუნვის არხების განსაზღვრა, საბანკო პროდუქტის სასიცოცხლო ციკლის გათვალისწინება (დანერგვის სტადია, სიმწიფის სტადია, დაცემის სტადია);

- მეოთხე ეტაპი - არის ინოვაციური პროდუქტის - მომსახურების რეალიზაციის შედეგების შეფასება და არჩეული ინოვაციური სტრატეგიის ანალიზი.

საბანკო ინოვაციები მათი მიზნობრივ გამოყენებაზე დამოკიდებულებაში ახალ მახასიათებლებს იძენენ. აღნიშნული შესაძლებლობას იძლევა საბანკო ინოვაციების საკლასიფიკაციო სახეობების სისტემატიზირებისა, მათ შორის: ტექნოლოგიური, სამეცნიერო, საორგანიზაციო, ინფორმაციული, საკომუნიკაციო, მარკეტინგული, სოციალური, ფსიქოლოგიური, სასერვისო და სხვების გამოყოფით. საბანკო პროდუქტებისა და მომსახურების მთლიანი ერთობლიობა, რომლებიც ინოვაციების მახასიათებლებია, განპირობებულია ინოვაციების გავრცობის, რეალიზებადების და მომხმარებლების ბაზრის სუბიექტების ურთიერთქმედებით, რაც კიდევ ერთხელ მათ ინსტიტუციონალურ საფუძველს უსვამს ხაზს.

შედეგად, **ინოვაციური საბანკო პროდუქტი** - არის ახალი ან მოდიფიცირებული პროდუქტების და მოსახურების სახით ინოვაციური საქმიანობის ბაზარზე მათი რეალიზაციის საბოლოო შედეგი; **ინოვაციური საქმიანობა** - არის ახალის შექმნის და მოდიფიცირებული პროდუქტების და ან ტექნოლოგიური პროცესების ბაზარზე მათი რეალიზაციის პროცესი. სხვადასხვა მიდგომების შესწავლისა და სისტემატიზაციის შედეგად შეთავაზებული ინოვაციური საბანკო პროდუქტების შემდეგი კლასიფიკაცია (იხ. ცხრილი 1).

საქართველოში და უცხოეთში ინოვაციური საბანკო პროდუქტების შექმნის მეთოდოლოგიური საფუძვლების სისტემატიზაციისა და გავრცობის და ჩამოყალიბებული პრაქტიკის შესწავლა, ინოვაციური საბანკო პროდუქტის შექმნისა და გავრცობის ყველაზე უფრო მახასიათებელი ეტაპების გამოყოფის საფუძველში იქნა ცსებული. ჩვენს მიერ ინოვაციური საბანკო პროდუქტების შექმნისა და ბაზარზე დანერგვის ალგორითმი არის წარმოდგენილი (იხ. ნახაზი 1.).

კომერციული ბანკებისადმი, უპირველეს ყოვლისა კაპიტალის სიდიდისადმი მზარდი მოთხოვნების, ბანკებში კონკურენციის გამწვავების პირობებში დამატებითი შემოსავლებისა და მოგების გენერირებადი ინოვაციური პროდუქტებისა და ტექნოლოგიების განვითარებაში და დანერგვაში მოთხოვნილება ძლიერდება.

ცხრილი 1. ინოვაციური საბანკო პროდუქტების კლასიფიკაცია

კლასიფიკაციის კრიტერიუმები:	საბანკო ინოვაციების სახეობები:
1. ბანკის განვითარების მიზნის მიხედვით:	- რეაქტიულები; - სტრატეგიულები.
2. ფუნქციონალური დანიშნულების მიხედვით:	- ძირითადები; - უზრუნველყოფადები.
3. სიახლის ხარისხის მიხედვით:	- რადიკალურები (ან საბაზოები); - კომბინირებულები; - მოდიფიცირებულები.
4. ბანკის საქმიანობაზე ზემოქმედების ხარისხის მიხედვით:	- წერტილოვანები; - სისტემურები.
5. შემუშავებისადმი მიმართების მიხედვით:	- ახალშემოღებები, შემუშავებული საკუთარი ძალებით; - ახალშემოღებები, შეძენილი გარე შემუშავებელისაგან.
6. ბაზარზე გავრცობადობის მიხედვით:	- ლიმიტირებულები; - არალიმიტირებულები.
7. ეკონომიკური შინაარსის მიხედვით:	ტექნოლოგიურები; პროდუქტიულები.

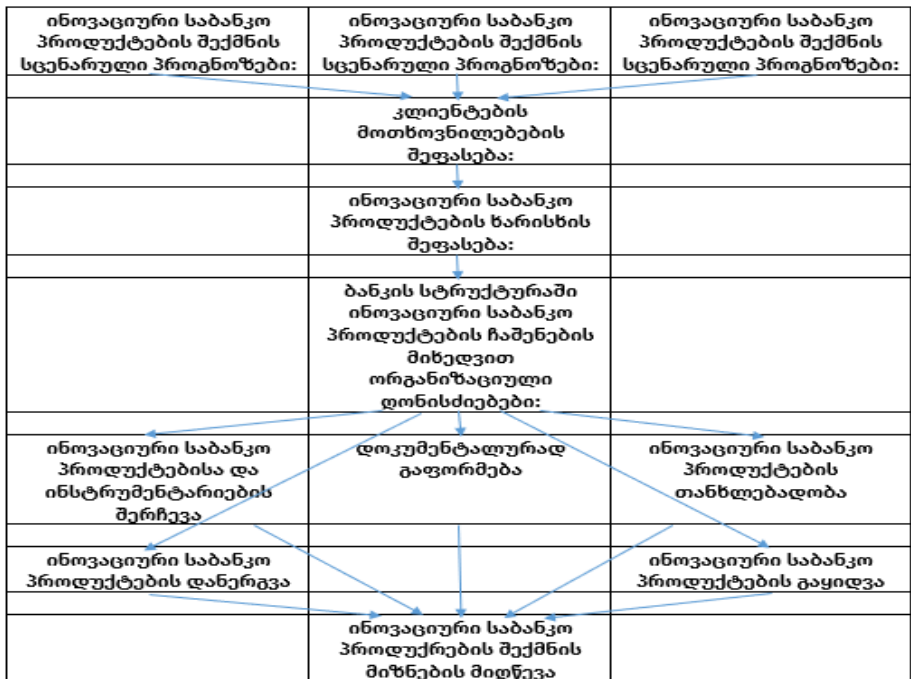
სანწყუხაროდ, აღნიშნულ სფეროში საქართველოს კომერციული ბანკები ჯერ-ჯერობით არსებითითად წინ არ არიან წაწეულები.

ინოვაციური პროდუქტებისა და ტექნოლოგიების დანერგვის გზაზე ბანკებს გარკვეული წინააღმდეგობები გააჩნიათ. იმავე დროს რიგი ქართული ბანკები წარმატებულად ნერგავენ ინტერნეტბანკინგს, მობილურ ბანკინგს, უმავთული ტექნოლოგიებს, ვიდეობანკინგს, საბანკო ბარათებს.

საბანკო სფეროს და მთლიანობაში ქვეყნის რეფორმირების ინოვაციურ ხასიათზე გადასვლის აუცილებლობა მიგვანიშნებს, რომ

საქართველოსათვის მსოფლიო ეკონომიკის ტრანსფორმაცია განვითარებისათვის, საგარეოეკონომიკური ინტეგრაციისათვის, მსოფლიო ბაზრებზე პოზიციების განმტკიცებისა და გაფართოებისათვის, ტექნოლოგიებისა და კაპიტალის იმპორტისათვის ახალ შესაძლებლობებს ქმნის. მოსალოდნელია ტექნოლოგიური ცვლილებების ახალი ტალღა, რომელიც ზრდის მრავალი ტრადიციული ფაქტორების ზეგავლენის შემამცირებელი და სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებაში ინოვაციების როლს აძლიერებს.

უახლოეს ათწლეულში განვითარებული ქვეყნები ეკონომიკური სისტემების ახალი ტექნოლოგიური ბაზის ფორმირებისაკენ გადავლენ, რომელიც ბიოტექნოლოგიების, ინფორმატიკისა და ნანოტექნოლოგიების სფეროში, მათ შორის სოფლის მეურნეობაში და სხვა სფეროებში, უახლესი მიღწევების გამოყენებაზეა დაფუძნებული. ექვგარეშეა, აღნიშნული კონკურენტული უპირატესობები შეიძლება ძირითადი სახით ტექნოლოგიური, ფინანსური და ორგანიზაციული ინოვაციების დანერგვასთან მიმართებაში ბანკების ეფექტური პოლიტიკის ხარჭუეიქნას შექმნილი.(6).

ნახაზი 1. ინოვაციური საბანკო პროდუქტების შექმნისა და ბაზარზე დანერგვის ალგორითმი

ცხადია, რომ საბანკო მომსახურების ბაზრებზე გლობალიზაციის განვითარება საბანკო ბაზრებზე კონკურენციის გაძლიერებისაკენ მიგვიყვანს, ამასთან საბანკო სექტორში ინოვაციების დანერგვის სიჩქარე ეკონომიკურ და ტექნოლოგიურ კონკურენციას კიდევ უფრო გაამწვავებს. დამატებითი სარგებელი ბანკებისათვის ინოვაციური ტექნოლოგიების დანერგვისას კონკურენციის აქტივიზაცია, საბანკო მომსახურების ხარისხის ამაღლება, მათი დივერსიფიკაცია, ოპერაციების მოცულობების მნიშვნელოვნად გადიდების შესაძლებლობა წარმოადგენს.

საბანკო ტექნოლოგიებისა და პროდუქტების განვითარების გზაზე ძირითად დაბრკოლებებს წარმოადგენენ: სახელმწიფოს მხარდაჭერისა და მარეგულირებელი როლის არასრულყოფილება, სუსტი საკანონმდებლო ბაზა. საქართველოში საკრედიტო ორგანიზაციების საქმიანობის მარეგულირებელი კანონები საბანკო ტექნოლოგიების დანერგვისა და გამოყენების მიმართებაში, რეალურად არასაკმარისია, გარდა ამისა, მრავალი არსებული კანონები სრულყოფას საჭიროებენ.

დღეისათვის ელექტრონული ბანკინგის ტექნოლოგიების გამოყენებისას ინფორმაციული უსაფრთხოების სისტემა სუსტადაა განვითარებული, ამიტომ საკრედიტო ორგანიზაციებმა თავიანთი კლიენტების ბოროტმოქმედებებისაგან დაცვის უფრო თანამედროვე მექანიზმები უნდა შეიმუშაონ და დანერგონ.

ახალი ტექნოლოგიების შემუშავება და დანერგვა დკავშირებულია დიდ დანახარჯებთან, და აღნიშნულმა დანახარჯებმა შიძლება ყოველთვის არ გაამართლოს. კრიზისულ პერიოდში მრავალმა ბანკებმა აღნიშნული მიმართულებით დანახარჯები შეამცირეს და შედეგად ბაზარზე თავიანთი ნიშები დაკატგეს. ავტორის მოსაზრებით კრიზისულ პერიოდებში ინოვაციურ ტექნოლოგიებზე ეკონომიის განხორციელება არავითარ შემთხვევაში არ შეიძლება, რამდენადაც სწორედ მათ შეუძლიათ ბანკს ბაზარზე საკუთარი წილი შეუნარჩუნოს და თავისი კონკურენტული უპირატესობები გააძლიეროს (1).

აღნიშნული პრობლემების გადაწყვეტის ძირითადი მიმართულებები შეიძლება იყოს:

- ეროვნული კანონმდებლობის სრულყოფა;
- კონკურენტული გარემოს შექმნა;
- მოსახლეობის ფინანსური განათლებულობის ამაღლება;
- კადრების კვალიფიკაციის ამაღლება;
- ბანკების ფინანსური მდგრადობის ამაღლება;

- ბანკებში სპეციალური რეზერვების შექმნა, რომლებიც ინოვაციური ტექნოლოგიებისა და პროდუქტების შემუშავებისა და დანერგვისათვის იქნება გამოყენებული.

ბანკებში ტექნოლოგიური ინოვაციების დანერგვა პერსპექტიულს წარმოადგენს მრავალი მიზეზების მიხედვით:

- ეფექტიანობა - მაღალი ტექნოლოგიების დანერგვა აძლიერებს ბანკის შემოსავლიანობას და მათი მუშაობის ეფექტიანობას;
- მოთხოვნის გადიდება გადაწყვეტილებებზე კერძო მეანაზრის მაქსიმალურადსწრაფად და ხარისხობრივად მომსახურებასთან მიმართებაში;
- დანახარჯების შემცირება;
- ბიზნესის გეოგრაფიული მოცვის გაფართოება - ტექნოლოგიური ინოვაციების მეშვეობით ბანკები, მათში ფილიალების გახსნის გარეშე, ახალი რეგიონების ათვისებას შეძლებენ.

ამრიგად, გლობალიზაციის პირობებში ბანკებში ინოვაციები უზრალოდ აუცილებელია. გლობალურ კონკურენციაში საქმიანობის წარმატებულად განხორციელებისათვის საქართველოს ბანკებმა მხოლოდ წარმტებული პროდუქტებზე და ტექნოლოგიებზე უნდა განახორციელონ ორიენტირება.

დასკვნის სახით აუცილებელია აღნიშნული იქნას, რომ:

1. ბანკი როგორც ბაზრის სრულფასოვანი მონაწილე, შიდაორგანიზაციული ინოვაციური პროცესების ინიციატორად გახდომით, იძულებულია თვითონ შეიცვალოს.
2. ბუნებრივია, რომ მოცემული პროცესები არ უნდა მიმდინარეობდეს სტიქიურად - ისინი წარმოადგენენ რა ბანკის განვითარების საერთო სტრატეგიის ნაწილს, შემუშავებული ინოვაციური სტრატეგიის ჩარჩოებში სისტემატურად უნდა ხორციელდებოდეს.
3. ნებისმიერი სტრატეგიის, როგორც ინოვაციისაც შერჩევა, ყოველთვის მისი განხორციელების უზრუნველყოფელი ინდივიდუალური ორგანიზაციულ- სამეურნეო მექანიზმის ჩამოყალიბებას ითვალისწინებს.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. Закшевский В.Г. – Управление инновационной деятельностью в аграрном секторе – АПК: экономика, управление. – 2010. – № 7. – С. 19-24.
2. Кох Л.П. – Принципы и механизмы повышения эффективности банковской деятельности на основе использования инноваций: автореферат дис. докт. экон. наук, - Иваново, 2010. – 42 с.
3. Семагин И.А. – Управление инновациями в банковской сфере / Инновационное развитие экономики. – 2011. – № 1. – С. 4-8.